

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญทางปัญหา

สมาคมโสต ศอ นาสิกแพทย์แห่งประเทศไทย ร่วมกับภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และสโมสรไลออนกรุงเทพฯ ได้ให้บริการตรวจสุขภาพหูนักเรียนระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (ภายใต้ชื่อโครงการโสตพิทักษ์) ตั้งแต่ พ.ศ.2519 ถึงปัจจุบัน นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล¹ ได้รายงานผลตรวจระหว่าง พ.ศ.2519-2525 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังจำนวนสูงถึงร้อยละ 6-11 ส่วนนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบร้อยละ 2-6 ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพบเพียง ร้อยละ 0-2.5

จากการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครเช่นกัน ผลการศึกษาความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวต่อโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังของผู้ปกครองนักเรียน ต่างบ่งชี้ว่าผู้ปกครองขาดความรู้เรื่องโรคหู และไม่ตระหนักว่าโรคหูน้ำหนวกเป็นโรคที่ต้องรีบให้การรักษา ประกอบกับไม่มีเวลาพานักเรียนไปรับการรักษาเพราะต้องประกอบอาชีพ ปั่นคั่ว ปรียทุษ² ได้รายงานว่าการศึกษาของบิดา-มารดา อาชีพของมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ความสมดุลย์ของรายได้และภาวะหนี้สินในครอบครัว ลักษณะของบ้านพักอาศัย ประวัติโรคติดต่อทางเดินหายใจส่วนบนบ่อยๆ และความสะอาดของบ้านพักอาศัย เป็นปัจจัยด้านสังคม และเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคหูน้ำหนวกในเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อุไรวรรณศรีปรัชญาอนันต์³ เสนอแนะว่าควรให้ความรู้เรื่องกายวิภาคและสรีรวิทยาของหู สาเหตุ และปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหูน้ำหนวกแก่ผู้ปกครองนักเรียน เพราะส่วนใหญ่เข้าใจว่าวิธีป้องกันไม่ให้เป็นโรคหูน้ำหนวกคือ ไม่ให้น้ำเข้าหูซึ่งเป็นวิธีการป้องกันโรคในกรณีและผู้ป่วยมีเยื่อแก้วหูทะลุแล้ว แต่การป้องกันโรคจากสาเหตุอื่นเช่น การเป็นหวัด เจ็บคอเรื้อรัง รวมทั้งการดูแลสุขภาพในช่องปากและฟัน ยังไม่ได้รับการป้องกันอย่างจริงจัง สุภาพร วานานวัช⁴ รายงานว่านักเรียนที่เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังมักเป็นหวัดบ่อย ปากฟันสกปรกเพราะแปรงฟันไม่ถูกวิธี มีน้ำหนวกจนจบการศึกษา เพราะหายจากโรคน้อยมาก และสอบตกร้อยละ 23.3

ความสูญเปล่าทางการศึกษาอันเกิดจากการสอบตกของนักเรียนเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพื่อหาแนวทาง แก้ไขและหาวิธีป้องกันอย่างจริงจัง การที่นักเรียนสอบตกหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำย่อมมีสาเหตุมาจากสภาพการณ์หลายๆ ด้าน ทำให้มีการคาดคะเนปัญหาไปต่างๆ นานา และยากที่จะสรุปคำตอบที่แท้จริงว่าอะไรคือปัจจัยชี้ขาดทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อปัญหาการศึกษาของนักเรียน

โดยที่นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหาคใหญ่มาจากพื้นฐานและภูมิหลังที่แตกต่างกันไม่เพียงความเป็นอยู่และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว แต่รวมถึงความแตกต่างด้านพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย ดังนั้นในเบื้องต้นน่าจะได้นำข้อมูลแสดงสถานภาพด้านต่าง ๆ ของเด็กที่เป็นโรคหูหนวกเรื้อรังมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แม้ว่าเรื่องเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้ว เช่น โรคหูหนวกเรื้อรังเป็นปัญหาที่ดำเนินควบคู่ไปกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมในครอบครัว เด็ก กล่าวคือปัญหาความยากจนและด้อยการศึกษาทำให้เกิดโรคหูมากขึ้น โรคหูหนวกเรื้อรังส่วนใหญ่ทำให้สูญเสียการได้ยินประเภทการนำเสียงเสีย (conductive hearing loss) โดยระดับสูญเสียการได้ยินอยู่ในพิสัยการได้ยินปกติถึงหูตึงปานกลาง และอาจทำให้สูญเสียการได้ยินประเภทประสาทหูเสีย (sensorineural hearing loss) ร่วมด้วย ซึ่งทำให้สูญเสียการได้ยินระดับหูหนวกได้^{๖-๗} ความบกพร่องทางการได้ยินแม้เพียงระดับหูตึงน้อยก็มีผลต่อพัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็ก ซึ่งส่งผลต่อการเรียนวิชาเกี่ยวกับทักษะและการใช้ภาษา^๘ เป็นต้น แต่สิ่งเหล่านี้เป็นข้อสรุปที่พบจากการศึกษาที่ผ่านมาและจากการศึกษาในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ จึงน่าจะได้อธิบายว่าในปัจจุบันและในเด็กนักเรียนไทยข้อสรุปเหล่านี้ยังเป็นจริงหรือไม่ อนึ่งภาษาไทยเป็นภาษาวรรณยุกต์ (Tone language) ซึ่งสุลิพร นิมิตรบรรณสาร^๙ รายงานผู้ป่วยที่สูญเสียการได้ยินประเภทประสาทหูเสียระดับหูตึงน้อย พบว่ามีผลต่อการรับรู้เสียงวรรณยุกต์ไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ภาษาไทย (ภาษาทางราชการ) เป็นภาษาประจำชาติที่ประชากรโดยเฉพาะเยาวชนทุกภูมิภาคควรมีความสามารถทั้งการพูด การอ่าน การเขียนและเข้าใจเมื่อใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกันได้ถูกต้อง

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลพื้นฐานในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจประเภทบริการสุขภาพ โดยบริการตรวจสุขภาพหูและวัดสมรรถภาพการได้ยินแบบคัดกรอง (school hearing screening) แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหาคใหญ่ และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการหาองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เป็นโรคหูหนวกเรื้อรัง อันเป็นส่วนหนึ่งเพื่อการวางแผนปฏิบัติควบคุมและป้องกันโรคหูหนวกหูตึงรวมทั้งการให้บริการทางการศึกษาที่เหมาะสมจากผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อควบคุมโรคหูตึงประเภทการนำเสียงเสีย (conductive hearing loss) โดยส่งรักษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องหูและความผิดปกติของการได้ยินแก่เด็กนักเรียน, ครู และผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาอัตราความชุกและลักษณะกายภาพของโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ระหว่างปีการศึกษา 2525-2531
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง

สมมุติฐานของการศึกษา

1. อัตราความชุกของโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังมักพบในนักเรียนระดับชั้นเด็กเล็กมากกว่าระดับชั้นที่สูงขึ้น และมักพบลักษณะช่องหูและมากกว่าช่องหูแห้ง
2. สถานภาพของนักเรียนที่เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การตรวจสุขภาพหูโดยนักโสตสัมผัสวิทยาสามารถสำรวจความชุกและลักษณะกายภาพของโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหาดใหญ่ได้
2. แบบทดสอบวิชาภาษาไทยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ซึ่งใช้ในการสอบไล่(ข้อสอบร่วมกันทุกโรงเรียน) สามารถใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้
3. แบบสำรวจสภาวะอนามัยครอบครัว กองการแพทย์ เทศบาลเมืองหาดใหญ่สามารถเชื่อถือได้

คำจำกัดความ

1. สถานภาพ หมายถึง ลักษณะของโรคและภูมิหลังของนักเรียนที่เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง หรือสถานภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม อันประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับสูญเสียการได้ยิน จำนวนหูและลักษณะช่องหูที่เป็นโรค ขนาดครอบครัว การศึกษาของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว การถือครองที่ดิน/ที่อยู่อาศัย ประวัติการเจ็บป่วยโรคหู การรักษาตัวเมื่อเจ็บป่วย และระดับชั้นเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
3. โรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง¹⁰ หมายถึง "การอักเสบภายในหูชั้นกลางและโพรงกระดูกมาสตอยด์ที่เกิดเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 เดือน โดยเกิดการทะลุของเยื่อแก้วหูพร้อมกับมีเมือกหรือหนองไหลออกจากหู"
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนที่เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังและมีผลสอบประจำปีการศึกษาของวิชาภาษาไทย ต่ำกว่าร้อยละ 60
5. ระดับสูญเสียการได้ยิน หมายถึง ระดับความบกพร่องทางการได้ยิน หรือค่า dBHL ที่เป็นค่าเฉลี่ยของความถี่ 500 1,000 และ 2,000 Hz วัดด้วยเครื่องตรวจการได้ยิน ซึ่งได้ปรับเทียบ (calibration) ตามมาตรฐานสากลด้วยวิธีการและสถานที่อันถูกต้อง โดย

กำหนดค่าและระดับความบกพร่องทางการได้ยิน"ดังนี้

ค่าเดซิเบล		ระดับความบกพร่องทางการได้ยิน
- 10 ถึง 25	-	ระดับการได้ยินปกติ
26-40	-	ระดับหูตึงน้อย
41-55	-	ระดับหูตึงปานกลาง
56-70	-	ระดับหูตึงมาก
71-90	-	ระดับหูตึงรุนแรง
มากกว่า 90	-	ระดับหูหนวก